

Pressmeddelande

Stockholm, 11 November 2024

EDELSTAM
FOUNDATION
THE EDELSTAM PRIZE

VÄRLDENS LÄNGST GODTYCKLIGT FRIHETSBERÖVADE JOURNALIST FÅR EDELSTAMPRISET

Edelstampriset 2024 tilldelas Dawit Isaak för hans enastående insatser och exceptionella mod i att stå upp för yttrandefriheten, sin övertygelse och försvaret av de mänskliga rättigheterna. Priset kommer att delas ut vid en ceremoni på Riddarhuset i Stockholm den 19 november 2024. Eftersom Dawit Isaak är samvetsfånge, och den journalist i världen som hållits fängslad längst, kan han inte närvara. Hans dotter, Betlehem Isaak, kommer att ta emot priset på hans vägnar.

Photo: private

Dawit Isaak, en eritreansk-svensk journalist och förespråkare för mänskliga rättigheter, var medgrundare till Setit, Eritreas första oberoende tidning. Han kritiserade öppet den eritreanska regeringen och förespråkade mänskliga rättigheter, demokratiska reformer och yttrandefrihet, vilket ledde till att han arresterades i september 2001, under ett tillslag mot oberoende journalister och politiker som förespråkade val.

Försvar av mänskliga rättigheter och demokratiska principer

På grund av sitt arbete med att försvara mänskliga rättigheter och förespråka en demokratisk reform kommer Dawit Isaak inte att kunna ta emot sitt pris i Sverige, eftersom han är världens längst fängslade journalist, tillsammans med sina kollegor, och hålls isolerad utan åtal eller tillgång till juridiskt ombud eller rättegång i mer än 23 år.

”Dawit Isaak har genom sitt enastående mod fortsatt att skriva och kritisera den eritreanska regeringen och visat stort engagemang för yttrande- och informationsfrihet, trots att regeringen trakasserat och hotat honom med fortsatta förhör. Dawit Isaak fortsatte sitt engagemang, bortom sitt personliga intresse, för principerna om mänskliga rättigheter och demokrati. Hans straff, hans konstanta olagliga frihetsberövande, aldrig anklagad för något brott, försvarslös och berövad sina grundläggande rättigheter utan rättegång, hans de facto status av en död medborgare, är ohållbart”, säger Caroline Edelstam, ordförande i Edelstamprisets jury och medgrundare av Stiftelsen Harald Edelstam.

”Där pressen är fri och var och en kan läsa, där är allt tryggt. Vår frihet är beroende av pressfriheten, och den kan inte begränsas utan att gå förlorad.” Thomas Jefferson, 1816.

Straffrihet och påtvingade försvinnanden

Stiftelsen Harald Edelstam uppmanar de eritreanska myndigheterna att frige Dawit Isaak och andra samvetsfångar, fängslade journalister och reformistiska politiker. Vidare uppmanar stiftelsen den eritreanska regeringen att omedelbart uppges var Dawit Isaak befinner sig och respektera hans lagliga rättigheter, inklusive tillgång till konsulärt stöd och juridiskt biträde.

”Dawit Isaak är den journalist i världen som suttit fängslad längst. Vi är mycket oroad över hans hälsa och hans vistelseort är okänd, han är inte anklagad för något brott och han har nekats tillgång till sin familj, konsulärt bistånd och rätten till juridiskt ombud - i praktiken är det ett påtvingat försvinnande. Eritrea begränsar systematiskt ett brett spektrum av grundläggande mänskliga rättigheter, inklusive yttrandefrihet, föreningsfrihet, mötesfrihet och informationsfrihet, som bemöts med censur, godtyckliga gripanden, frihetsberövanden utan rättegång och systematisk och genomgripande tortyr. Massrazzior och godtyckliga arresteringar samt frihetsberövande av journalister och människorättsförsvarare utan rättegång är inget undantag”, säger Caroline Edelstam, ordförande i Edelstamprisets jury.

Det internationella samfundets skyldighet att sätta press på Eritrea och Sverige

Det internationella samfundet har en skyldighet att agera för att förhindra folkmord och andra grova övergrepp när nationella myndigheter kollapsar eller misslyckas med att respektera och säkerställa grundläggande mänskliga rättigheter. Stiftelsen Harald Edelstam uppmanar det internationella samfundet att agera, eftersom de eritreanska och svenska regeringarna misslyckas med att skydda deras egen medborgare Dawit Isaak ur ett humanitärt, säkerhetsmässigt och människorättsligt perspektiv och inte uppfyller sina skyldigheter enligt internationell rätt.

”Det är viktigt att finna sätt att genomdriva nationell och internationell rätt och att främja ansvarsutkrävande för allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Där kränkningar har skett måste stater hållas ansvariga. Den internationella gemenskapen har också ett ansvar

för att skipa rättvisa, säkerställa skydd för offren och upprätthålla principen att ingen står över lagen. Demokratiska länder bör sätta press på förövaren, i det här fallet Eritrea, vilket är viktigt och kan ha en märkbar effekt. Tvångsförsvinnanden och förföljelse av journalister är allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Som James Joyce lärde oss måste vi insistera på att be: Ge oss denna dag vår dagliga press. Dessa övergrepp är kriminella handlingar, utan undantag och oavsett omständighet, inklusive krigstillstånd, nödläge eller nationell säkerhet. Enligt internationell rätt betraktas även familjemedlemmar till de försvunna som offer för påtvingat försvinnande”, säger Caroline Edelstam, ordförande i Edelstamprisets jury.

Edelstamprisjuryns motivering

Dawit Isaak är eritreansk-svensk medborgare. Han föddes i Eritrea under etiopisk ockupation och utvecklade en passion för historia och litteratur inspirerad av sin mor. I gymnasiet skrev han en pjäs om censur som förbjöds för att den utmanade det politiska läget. Vid 21 års ålder flydde han till Sverige för att söka skydd under Eritreas befrielsekrig och togs emot som flykting. Anledningen till att han flydde till Sverige var att han hade referenser från andra exileritraner och att han beundrade Sveriges fria samhälle, media och människors möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter utan att straffas för det.

Efter att Eritrea blev självständigt 1993 bestämde sig Dawit Isaak, trots att han under tiden fått svenskt medborgarskap, för att återvända till Eritrea för att hjälpa till att återuppbygga sitt hemland. Han blev redaktör för Setit, Eritreas första oberoende tidning, som kritiserade regeringen och förespråkade mänskliga rättigheter och demokrati. Hans arbete ledde till att regeringen trakasserade och hotade honom med fortsatta förhör. Han fortsatte dock att, bortom sitt personliga intresse, förespråka principerna om mänskliga rättigheter och demokrati.

Han gav inte upp och för att han var en modig journalist som vågade publicera öppna brev med krav på demokratiska reformer i Setit, blev han godtyckligt arresterad 2001. Han hölls isolerad utan rättegång och nekades tillgång till sin familj, konsulärt bistånd och rätten till juridiskt biträde - i praktiken ett påtvingat försvinnande - under ett tillslag där tio andra oberoende journalister greps i september 2001 tillsammans med elva reformvänliga politiker, medlemmar av Eritreas president Isaias Afwerkis regering, kända som G-15, som uppmanade regeringen att hålla öppna val och genomföra en nyskriven konstitution.

Dawit Isaak fortsatte att skriva om mänskliga rättigheter, öppna och fria val och kritiserade regeringen för att inte ordna fria val. Han har fortsatt att påverka det eritreanska folket att bry sig om sina grundläggande rättigheter.

Idag är Dawit Isaak fortfarande olagligt frihetsberövad och anses vara en av de journalister i världen som suttit fängslad under längst tid. Han har hållits fängslad sedan 2001 utan rättegång, han har inte anklagats för något brott och han har inte tillåtits tala med sin advokat.

Amnesty International har listat Dawit Isaak som en samvetsfånge.

Stiftelsen Harald Edelstam uppmanar det internationella samfundet att agera, eftersom de eritreanska och svenska regeringarna misslyckas med att skydda deras egen medborgare

Dawit Isaak i ett humanitärt, säkerhetsmässigt och människorättsligt perspektiv och inte fullgör sina skyldigheter enligt internationell rätt.

Vidare ber Stiftelsen Harald Edelstam respektfullt myndigheterna i staten Eritrea att frige Dawit Isaak tillsammans med andra fortfarande fängslade journalister och medlemmar av G-15, och under alla omständigheter att omedelbart uppge var Dawit Isaak befinner sig, och att utan dröjsmål respektera hans rätt att ta emot besök och få biträde av en advokat och av svenska konsulära myndigheter.

Edelstampriset

Edelstampriset (The Edelstam Prize) är ett Sverigebaserat, internationellt monetärt pris som delas ut av Stiftelsen Harald Edelstam. Edelstampriset delas ut för exceptionella insatser och stort civilkurage i kampen för mänskliga rättigheter.

Edelstampriset är uppkallat efter den svenske diplomaten och ambassadören Harald Edelstam. Han utmärkte sig som diplomat genom sin kompetens, sitt mod och sitt civilkurage in kampen och försvaret av de mänskliga rättigheterna. Edelstam var en tidig förespråkare och symbol för vad som idag kallas "R2P - Responsibility to Protect", en diplomati engagerad i försvaret av de mänskliga rättigheterna och hans minnesvärda handlingar bidrog till att rädda fler än tusen liv. Harald Edelstam är mest känd för att ha räddat livet på ett stort antal människor under och efter Augusto Pinochets militärkupp i Chile 1973. Edelstam är även känd för att under andra världskrigets senare del ha räddat livet på ett hundratal norska motståndsmän och judar i det naziockuperade Norge.

De som får Edelstampriset kan vara enskilda personer eller personer som representerar en regering eller en nationell eller internationell organisation, som i handling har agerat i Harald Edelstams anda i ett land/länder där brott mot mänskliga rättigheter har begåtts, enligt folkrätten, av en regim eller annan stark maktutövare. De ska ha visat stor förmåga att snabbt analysera en komplex situation och hitta vägar, även på ett okonventionellt och kreativt sätt, för att i praktisk handling försvara mänskliga rättigheter och ska i en sådan svår eller tumultartad situation ha handlat på ett sätt som haft avgörande betydelse för många utsatta människor eller direkt räddat människors liv. Civilkurage är en central egenskap urvalet av en vinnande kandidat.

Jury

Caroline Edelstam, barnbarn till Harald Edelstam och medgrundare av Edelstampriset är ordförande i den internationella prisjuryn. Asien representeras av domare **Shirin Ebadi**, som tilldelades Nobels Fredspris år 2003 för hennes insatser för demokrati och mänskliga rättigheter, **Fatou Bensouda**, tidigare chefsåklagare vid internationella brottmålsdomstolen i Haag (ICC), representerar Afrika. **Philp Alston**, FN:s tidigare specialrapportör för extrem fattigdom och mänskliga rättigheter representerar Oceanien och ambassadör **Eileen Donahoe**, Executive Director för Global Digital Policy Incubator på Stanfordinstitutets center för demokrati, utveckling och rättssäkerhet, samt USA:s tidigare ambassadör till FN:s råd för mänskliga rättigheter, representerar Nordamerika. **Patricia Linares Pietro**, tidigare domare i Columbias särskilda rättsmekanism för fred (JEP) representerar Latinamerika och Europa representeras av **Baltasar Garzón**, som arbetade för Spaniens centrala brottmålsdomstol och

som konsekvent kämpar för de mänskliga rättigheterna. Baltasar Garzón är mest känd för att han försökte få den chilenske diktatorn, general Pinochet dömd i domstol, för de påstådda dödsfallen och tortyr av spanska medborgare.

För mer information, vänligen kontakta:

Caroline Edelstam, ordförande för Stiftelsen Harald Edelstam

Tel: +46 (0)706 98 72 23, mejl: caroline.edelstam@edelstam.org

Hemsida: www.edelstamprize.org / www.edelstam.org

För vidare information om seminariet om pristagaren 20 november kl. 13.00, vänligen se [HÄR](#).